

Uroczystość, upamiętniająca 100-lecie boju pod Brzozówką koło Baranowicz zorganizował 19 lipca [Związek Polaków na Białorusi](#). Wydarzenie stało się elementem tegorocznych obchodów setnej rocznicy Cudu nad Wisłą i wojny polsko-bolszewickiej.

Uczestnicy obchodów

W 25 kilometrach od Baranowicz, w pobliżu wsi Brzozówka, znajduje się ważny zabytek, upamiętniający bohaterskie czyny 78. Pułku Strzelców Słuckich w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Jest to pomnik żołnierzy, poległych podczas boju stoczonego 19 lipca [1920](#) roku przez batalion zapasowy 78. PP z oddziałami sowieckiej piechoty i jazdy.

Polscy żołnierze mieli wówczas wycofać się na linię rzeki Szczary, aby tam zatrzymać nieprzyjacielską ofensywę. Podczas przemarszu wpadli jednak w zasadzkę nieprzyjaciela. W boju z bolszewikami poległ ppor. Aleksander Łyżwa, dwóch podoficerów i ponad dwudziestu szeregowych. W ręce nieprzyjaciela trafiło też kilkunastu rannych Polaków.

Batalion, mimo strat wywalczył jednak sobie drogę odwrotu na Słonim. Poległych pochowano na miejscu walki, a po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej towarzysze broni upamiętnili swoich zabitych przez wroga kolegów, wznosząc na miejscu stoczonego boju pomnik z napisem na cokole: „POLEGŁYM • 78. SŁUCKIEGO P.P. • 19 LIPCA 1920 R. • KOLEDZY”.

Upamiętnienie w Brzozówce jest unikatowe, gdyż zostało ufundowane przez kolegów poległych w boju żołnierzy z 78. Pułku Strzelców Słuckich

Upamiętnienie w Brzozówce jest unikatowe, gdyż, w odróżnieniu od innych kwater żołnierzy WP z 1920 roku, zostało ufundowane nie przez państwo, lecz przez kolegów poległych w boju żołnierzy z 78. Pułku Strzelców Słuckich, który w okresie międzywojennym stacjonował w Baranowiczach.

W dniu 19 lipca 2020 roku w setną rocznicę boju pod Brzozówką na leśnej polanie przy pomniku, odbyła się uroczystość, zorganizowana przez Oddział Brzeski Obwodowy Związku Polaków na Białorusi. W obchodach wzięli udział: [Olga Kasperczak](#), [Konsul RP](#) w Brześciu, [Alina Jaroszewicz](#), prezes Oddziału Brzeskiego Obwodowego [ZPB](#), [Eugeniusz Lickiewicz](#), członek Rady Naczelnej ZPB i opiekun miejsc pamięci narodowej w obwodzie brzeskim, [Elżbieta Gołosunowa](#), prezes oddziału ZPB w Baranowiczach, Eleonora Jarmolicz, dyrektor Społecznej Szkoły Polskiej im. T. Reytana w Baranowiczach, Helena Ukraincewa, prezes oddziału ZPB w Kroszynie, Jana Kułakowicz, prezes oddziału ZPB w Stołpcach, Jadwiga Szustał, prezes instytucji kulturalnej „Kresy”, przedstawiciele chóru polskiego z Baranowicz „Kraj Rodzinny”, mieszkańcy Brzozówki oraz dziennikarze [TV Polonia](#) i redakcji kwartalnika „Echa Polesia”.

Chór „Kraj Rodzinny” uświetnił uroczystość, wykonaniem pieśni patriotycznych. Konsul RP w Brześciu Olga Kasperczak, podziękowała wszystkim, którzy opiekowali się Pomnikiem żołnierzy 78. Pułku Strzelców Słuckich, kosili trawę, porządkowali teren. Alina Jaroszewicz

podczas swojego wystąpienia przypomniała, że obchody setnej rocznicy boju pod Brzozówką są elementem wielkich obchodów 100-lecia Cudu nad Wisłą i wojny polsko-bolszewickiej – dramatycznej i dumnej karty historii naszej ziemi, którą będziemy odkrywać kolejnym pokoleniom młodych Polaków.

Rys historyczny z dziejów 78. Pułku Strzelców Słuckich przedstawił zgromadzonym krajoznawca Eugeniusz Lickiewicz. Działacz przekazał też konserwatorowi pomnika odznakę pułkową kowalskiej roboty, wykonaną na zamówienie Oddziału Brzeskiego Obwodowego ZPB. Gruntowną renowację pomnika i kwatery poległych żołnierzy 78 Pułku Strzelców Słuckich ma wkrótce rozpocząć Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie.

Eugeniusz Lickiewicz prezentuje odznakę pułkową 78. Pułku Strzelców Słuckich kowalskiej roboty, wykonaną na zamówienie ZPB

Odznaka pułkowa 78. Pułku Strzelców Słuckich kowalskiej roboty, wykonana na zamówienie ZPB

Rys historyczny z dziejów 78. Pułku Strzelców Słuckich

W pierwszej dekadzie lutego 1920 roku w Baranowiczach został utworzony baon zapasowy 78. Pułku Strzelców Słuckich. Pierwszym dowódcą pułku został podpułkownik Jan Januszewski.

Chrzest bojowy strzelcy z Baranowicz przeszli podczas wojny polsko-bolszewickiej. III batalion w lipcu 1920 roku wytrzymał zmasowany atak wojsk sowieckich podczas obrony rzeki Dżisny.

W toku walk dwie kompanie zaginęły bez wieści i już nigdy do jednostki nie wróciły.

Tymczasem I batalion stoczył 9 lipca zwycięski bój z bolszewikami pod wsią Kożaczyzna. Krwawe walki z nieprzyjacielem toczył również batalion zapasowy, który na początku lipca wystawiał posterunki i placówki na drogach oraz wzdłuż linii dawnych okopów niemieckich na wschód od Baranowicz, a 18 lipca otrzymał rozkaz marszu w kierunku Słonimia.

Gdy 19 lipca 1920 roku bolszewicy, po sforsowaniu Niemna w rejonie Hoży, rozpoczęli natarcie na Grodno, pułk bronił dworca kolejowego i, wycofując się, przechodził, jako ostatni polski oddział przez drewniany most na zachodni brzeg Niemna.

W czasie przemarszu, 26 lipca, podchorąży Aleksander Otto, na czele swojego plutonu, przeprowadził kontrnatarcie na zastępującego drogę wroga z takim skutkiem i brawurą, że dotarł do stanowisk artylerii nieprzyjaciela, zmusił go do ucieczki, zdobył działko szybkostrzelne, karabin maszynowy, 20 karabinów i wziął do niewoli 20 jeńców. Na pamiątkę tego czynu dzień 26 lipca pułk obchodził, jako dzień święta pułkowego.

8 sierpnia 1920 roku z powodu bardzo dużych strat i braku możliwości dalszej reorganizacji, Pułk Strzelców Słuckich został rozwiązany. 136 szeregowych zostało wcielonych

do koweńskiego pułku strzelców, zaś oficerowie i funkcyjni odjechali do batalionu zapasowego do Kalisza. Jednak w tym samym miesiącu jednostka zaczęła się formować ponownie. Po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej skorygowano nazwę jednostki na 78. Pułk Piechoty. Po czasowym pobycie w Warszawie, pułk został przetransportowany do Baranowicz, w których pozostał do wybuchu II wojny światowej.

W okresie międzywojennym żołnierze i oficerowie 78. Pułku Piechoty wraz z innymi jednostkami miejscowego garnizonu brali czynny udział w życiu społecznym i kulturalnym Baranowicz. W 1922 roku, na przykład, pułk ofiarował solidną sumę pieniędzy na potrzeby powracających z Rosji uchodźców i jeńców, a w czasie światowego kryzysu ekonomicznego pomagał dzieciom z biednych rodzin i bezrobotnym, rozdając bezpłatnie ciepłe posiłki. W 1930 roku lekarz pułku mjr. dr. Andrzej Więzyk został jednym z założycieli miejskiego oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża.

Żadna defilada w dniach 3 maja i 11 listopada nie odbywała się bez udziału piechurów z 78. Pułku. Pułkowa orkiestra natomiast chętnie przygrywała na szkolnych i państwowych imprezach. We wrześniu 1929 roku kompania honorowa 78. Pułku Piechoty brała udział w ceremonii powitania prezydenta II Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, wizytującego [Baranowicze](#)

W dniach 22-23 marca 1939 roku nastąpiła mobilizacja alarmowa, podczas której 78. Pułk Piechoty został przetransportowany transportami kolejowymi w okolice Płońska i Nasielska, zaś na początku lipca – w rejon Mławy i Rzęgnowa, gdzie wykonywał fortyfikacje i umocnienia polowe. Jednostka miała przydział mobilizacyjny do armii „Modlin”. Podczas wojny obronnej pułk stoczył krwawe walki z Niemcami pod Mławą na odcinku Uniszki Zawadzkie – Lewiczyn nad rzeką Mławką.

Dzisiaj o ściśle związanym z ziemią baranowicką 78. Pułku Strzelców Słuckich przypomina nie tylko pomnik w Brzozówce, lecz także tablica pamiątkowa w Domu Polskim w Baranowiczach.

Żeby zobaczyć pomnik, należy tamą obok jeziora przejść do lasu. Droga leśna prowadzi do pomnika położonego na środku polany. Obok monumentu widoczne są ślady betonowych obramowań czterech kwater żołnierskich zdewastowanych w okresie powojennym. Na samym pomniku można dostrzec ślady kul.

Jak opowiadają mieszkańcy wsi, do pomnika w latach 60. minionego stulecia strzelali sowieccy żołnierze „zwalczając” w ten sposób pamięć o zmarłych.

Red. „Ech Polesia” dla Znadniemna.p